

Input // output

Loze macht

Macht corrupteert. Van Leeuwen *et al.* verkennen deze opvatting in een laboratoriumexperiment met spelsituaties waarin spelers in meerdere rondes hun opbrengsten onderling verdelen. Macht wil hier zeggen de invloed op opbrengstverdeling. Deze varieert met de mate van centraliteit: een machtige speler verdeelt de gezamenlijke opbrengst zoals hij dat wil, maar alleen bij centraliteit verbindt hij spelers die zonder hem niet langer kunnen samenspelen. Daarnaast hebben machtelozen in sommige spelen wel kans om een machthebber af te zetten en in andere spelen niet. Uit de resultaten blijkt dat macht corrupteert,

maar alleen die van een centrale speler. Niet-centrale macht zette juist aan tot een efficiënte herverdeling. Desondanks gooien machtelozen niet-centrale machthebbers vaak uit de groep. De auteurs concluderen dat machtelozen efficiënte, coöperatieve verdelingsbeslissingen ondermijnen; in die zin corrupteert macht vooral de machtelozen.

Leeuwen, B. van, A. Ramalingam, D.R. Arjona en A. Schram (2015) *Authority and centrality: power and cooperation in social dilemma networks*. *CBESS Discussion Paper*, 15(04).

Beleggingsgedrag

Nederlandse verzekeraars vertoonden tijdens de Europese schuldencrisis procyclisch beleggingsgedrag. Ze verkochten met name de staatsobligaties in Zuid-Europese landen die een sterke prijsdaling kenden, waarna ze de opbrengsten herbelegden in duurder Noord-Europese staatsobligaties. Dit concluderen Bijlsma en Vermeulen, die de beleggingstransacties van ruim zestig Nederlandse verzekeraars onderzochten over de periode 2006–2013. De resultaten laten zien dat verzekeraars tijdens de crisis meededen aan de zogeheten vlucht naar kwaliteit. Voor de vlucht onder verzekeraars naar Nederlandse beleggingen is geen bewijs gevonden, een trend die volgens de literatuur wel voor banken gold. Het procyclisch beleggingsgedrag van Nederlandse verzekeraars – met een belegd vermogen van zeventig procent bbp – betekent dat zij een minder stabiliserende rol hebben op financiële markten dan door sommigen wordt gesteld.

Bijlsma, M. en R. Vermeulen (2015) *Insurance companies' trading behaviour during the European sovereign debt crisis: flight home or flight to quality?* *DNB Working Paper*, 468.

Voorstadstrein

De aanleg van de Parijse voorstadstrein heeft tot dertien procent meer bedrijvigheid geleid in de wijken waar een station is gebouwd of gerestaureerd. Ook zijn meer hogeropgeleide huishoudens daar gaan wonen. Mayer en Trevien vinden dit effect na vergelijking van Parijse buitenwijken en voorsteden die over de periode 1975–1990 door toevallige factoren – zoals technische omstandigheden – wel of niet aansluiting kregen op het spoornetwerk. De auteurs vinden geen effect van de spoorwegaanleg op de bevolkingsdichtheid in de wijken. Dit resultaat wijst op een verdringing van laagopgeleide huishoudens.

Mayer, T. en C. Trevien (2015) *The impacts of urban public transportation: evidence from the Paris Region*. *CEPR discussion paper*, 10494.

Schoolcijfermanipulatie

Een veelbeproefd recept om onderwijsresultaten te verbeteren is klassenverkleining. Toch is er weinig bekend over de mechanismen waarmee dit middel schoolcijfers verbetert. Een mogelijk mechanisme is cijfermanipulatie. Bij een kleinere klas kost het een leerkracht minder moeite om de score voor handgeschreven antwoorden naar boven bij te stellen tijdens invoering van de cijfers op de computer. In het Italiaanse basisonderwijs althans. Een opgelegde klassenverkleining in Zuid-Italië biedt bovendien kans om te leren in hoeverre verbeterde resultaten volgen uit cijfermanipulatie; door de verlaging van de maximale klassengrootte werden sommige klassen ineens in tweeën gedeeld, terwijl andere nog net met hetzelfde aantal leerlingen konden blijven doorgaan. Angrist *et al.* constateren veel gemanipuleerde toetscores, juist in kleine klassen. Manipulatie blijkt het effect van klassengrootte op schoolcijfers zelfs volledig te verklaren.

Angrist, J., E. Battistin en D. Vuri (2015) *In a small moment: class size and moral hazard in the mezzogiorno*. *IZA Discussion Paper*, 8959.

Pinnen mag

Uit onderzoek van De Nederlandsche Bank blijkt dat de campagnes tussen 2007 en 2013 om pinnen in winkels aan te moedigen effectief waren. Hieruit bleek dat er een toename was van twee procent bovenop de trendmatige groei. Deze toename in pinbetalingen is niet alleen gunstig voor winkeliers.

2

procent

De bespaarde kosten kunnen immers doorgerekend worden in de prijzen, waardoor ook de consument kan profiteren.

Jonker, N., M. Plooi en J. Verburg (2015) *Does a public campaign influence debit card usage? Evidence from the Netherlands*. *DNB Working Paper*, 470.

Zelfmoord en de kerk

Waarom plegen protestanten vaker zelfmoord dan katholieken? Becker en Woessman onderscheiden een theologische en een sociale oorzaak. Protestanten zouden makkelijker zelfmoord plegen omdat ze in tegenstelling tot biechtende katholieken geheel zijn overgeleverd aan Gods genade, waardoor zelfmoord de kans op een hemels verblijf niet verkleint. Maar vanwege mindere gemeenschapszin hebben protestanten ook in sociaal opzicht minder te verliezen bij zelfmoord. Becker en Woessman bestuderen zelfmoordgevallen in de context van het negentiende-eeuwse Pruisen, met landsdelen op verschillende afstand van het protestantse hart Wittenberg: hoe dichter bij Wittenberg des te protestantser een kerkgemeenschap is. Sociale redenen blijken te domineren: in landsdelen met drukbezochte kerken pleegden minder protestanten zelfmoord en het werden er dichter bij Wittenberg niet méér. De auteurs concluderen dat protestantisme weliswaar meer welvaart bracht, maar in de vorm van sociaal isolement ook meer reden voor levensbeëindiging.

Becker, S.O. en L. Woessman (2015) *Social cohesion, religious beliefs, and the effect of protestantism on suicide. CESifo working paper*, 5288.

Starre lonen

Flexibilisering van nominale loonaanpassing op de arbeidsmarkt verhoogt de effectiviteit van monetair beleid. Tot deze conclusie komen Eijffinger *et al.*, die een macro-economisch evenwichtsmodel schatten dat voor zowel prijzen als lonen rekening houdt met heterogene aanpassingen. Ze gebruiken hiervoor de Amerikaanse outputgap alsmede inflatie- en rentegegevens over de periode 1955–2014, en laten zien dat hun model deze gegevens beter schat dan standaardmodellen die veelal uitgaan van starre prijzen en flexibele lonen. Vooral bij lonen is er volgens de auteurs sprake van zowel starre als flexibele aanpassingen op bedrijfstakniveau, wat monetair beleid slechts deels effectief maakt. De auteurs benadrukken het ECB-mantra dat hervormingen nodig zijn om de arbeidsmarkt flexibeler te maken.

Eijffinger, S.C.W., A. Grajalas Olarte en B.R. Uras (2015) *Heterogeneity in wage setting behaviour in a new-Keynesian model. CentER Discussion Paper*, 024.

Creatieve destructie

Aghion *et al.* analyseren de relatie tussen ontslaggedreven groei en ervaren welzijn. Op het niveau van Amerikaanse steden vinden ze een positief effect bij correctie voor werkloosheid, anders niet. Het positieve effect is groter op toekomstig dan op huidige welzijn. Daarnaast is het effect positiever in snelgroeiende industrieën en industrieën die zich moeilijk laten outsourcen, en in staten met lucratievere werkloosheidsverzekeringen. De auteurs concluderen dat creatieve destructie gelukkiger maakt, als je maar werk hebt; liefst in een groeiende dan wel veilige industrie.

Aghion, P. en U. Akcigit, A. Deaton en A. Roulet (2015) *Creative destruction and subjective wellbeing. NBER working paper*, 21069.

Ouderinvloed

Het niveau waarop middelbare scholen basisschoolleerlingen toelaten hangt af van test scores en de aanbeveling van hun leraar. Ouders hebben hier geen formele rol in maar beïnvloeden de uiteindelijke toelating toch. Dit concludeert Korthals, die onderzoek deed naar de toelating van Nederlandse leerlingen. De resultaten laten zien dat de kans op een betere aanbeveling door de leraar met 1,6 tot 3,6 keer hoger is als de ouders hoger onderwijs hebben genoten. Dat de invloed hoger is van ouders met een hogere opleiding, kan ermee te maken hebben dat ze zich meer bewust zijn van de baten die een betere opleiding voor hun kind met zich meebrengt.

Korthals, R. (2015) *The pre-tracking effects of parental background. ROA Research Memorandum*, 005.

Gebruikers-ozb

Op dit moment worden de uitgaven van de gemeentes vooral gefinancierd vanuit rijksuitkeringen. Het Centraal Planbureau pleit daarom voor een verruiming van de gemeentelijke belastingen. Dit zou gemeentes meer prikkelen om in te spelen op lokale behoeftes, terwijl inwoners directer meebetalen aan de lokale voorzieningen. Door belastingverruiming kunnen echter ongewenste inkomenseffecten ontstaan. Ter beperking hiervan stelt het Centraal Planbureau voor om het gebruikersdeel van de onroerendezaakbelasting terug in te voeren, vanuit het profijtbeginsel dat de genietter betaalt. Wanneer voorzieningen niet locatie-specifiek zijn, voldoet een ingezetenenheffing die de lasten evenredig verdeelt. De optimale samenstelling van het lokale belastingstelsel verschilt echter per gemeente.

Centraal Planbureau (2015) *Een ruimer lokaal belastinggebied. CPB Policy Brief*, 2015(04).

Sentiment

Wereldwijd worden steeds meer bedrijven gefinancierd door externe investeerders. Beslissingen binnen een bedrijf raken hierdoor meer beïnvloed door het beurs sentiment. Die invloed is terug te zien in de hoogte van de investeringen en aandelprijzen. Montone en Zwinkels keken of er ook een effect is op werkgelegenheid. Met sentiment gekwantificeerd als neiging tot speculatie, analyseerden ze in de periode 1970–2003 in hoeverre investeerders uit de Verenigde Staten de mondiale arbeidsmarkt beïnvloedden. Een positiever markt sentiment in de VS bleek te leiden tot mondiaal meer werkgelegenheid, maar minder arbeidsproductiviteit. De auteurs beredeneren dat de groei in werkgelegenheid niet de productiegroei van de economie weerspiegelt. Verder stegen de lonen alleen in landen waar het grootste deel van de arbeidsmarkt hoger opgeleid was.

Montone, M. en R.C.J. Zwinkels (2015) *Investor sentiment and employment. Tinbergen Institute Discussion Paper*, 15(046).

Witte motor

Na ongeveer dertig jaar werd op 1 april 2015 het melkquotum in Europa afgeschaft. Hierdoor kunnen melkveehouders zonder restricties melk produceren en verkopen. Jongeneel en Van Berkum verwachten dat door de afschaffing het Nederlandse melkaanbod in de komende tien jaar met zeventien procent zal

17
procent

stijgen. Dit remt de stijging van melkprijzen af wat melkveehouders in staat stelt om beter te concurreren met de wereldmarkt.

Jongeneel, R. en S. van Berkum (2015) *What will happen after the EU milk quota system expires in 2015? An assessment of the Dutch dairy sector. LEI Report*, 2015(041).